

بررسی نشوز زن از دیدگاه مذاهب خمس

سید جواد خاتمی^۱، ملیحه برزنونی^۲

^۱ - عضو هیئت علمی دانشگاه حکیم سبزواری.

^۲ - دانشجوی کارشناسی ارشد فقه و مبانی حقوق.

چکیده

مسئله‌ی نشوز از مباحث فقهی است که مورد توجه همه‌ی مذاهب خمس واقع شده است و دستیابی به نظرات فقهای مذاهب و بررسی نقاط افتراق و اشتراک نظریات آنها از جمله اهداف این تحقیق می‌باشد. با توجه به اینکه عدم آشنایی زوجین به حقوق یکدیگر باعث به وجود آمدن نشوز در مورد زن منجر به عدم استحقاق نفقه و اختلافاتی از این قبیل می‌شود بنابراین بررسی این موضوع با تبیین رابطه‌ی آن با انفاق و شناخت نظرات فقها در این زمینه جهت آگاهی دادن به نسل جوان ضروری به نظر می‌رسد. در راستای رسیدن به هدف این نوشتار از منابع فقه امامیه و همچنین منابع اصیل مذاهب اربعه‌ی اهل سنت بهره گرفته شده است. به عنوان نتیجه می‌توان بیان کرد، مذاهب اهل سنت و امامیه در تعریف نشوز اختلافی ندارند همچنین در مصادیقی مانند صغیر بودن زن، ارتداد زوج، بیرون رفتن زوج از منزل بدون اذن زوج اختلاف ندارند اما در مسئله‌ی صغیر بودن شوهر، مسافرت زوج، عبادت زوج، بیماری زوج، زندانی شدن زوج و ماندن زوج در خانه‌ی پدری اختلاف نظر دارند.

واژگان کلیدی: نشوز-حق- نفقه.

مقدمه:

نشوز به معنای خروج زوجین از انجام تکالیف واجبی است که قانون گذار بر عهده‌ی هر کدام از زن و مرد در رابطه با دیگری گذاشته است.

بررسی روی موضوعات مختلف به دلایلی صورت می‌گیرد به طوری که هر مبحث در هر زمینه‌ی ای که باشد ضرورت‌های خاص خود را دارد. این مسئله (نشوز) هم از این قاعده جدا نمی‌باشد و در شرع مقدس هم به آن توجه خاصی شده است چون نشوز یکی از موارد مشکلات بین زوجین در زندگی و روابط خانوادگی است که موجب از بین رفتن نفقه از طرف زوج به زوجه می‌گردد چون نفقه یکی از تمهیداتی است که زوج با قبول همسری بر ذمه‌اش گذاشته می‌شود. بنابراین در صورت آشنا نبودن با مسئله نشوز و احکام آن ممکن است رابطه و پیوند زناشویی سست و بی پایه شود، پس پرداختن به این موضوع ضروری به نظر می‌رسد. در این پژوهش ابتدا تعاریف نشوز در مذاهب خمس و سپس بررسی نشوز از دیدگاه مذاهب خمس مورد بررسی قرار گرفته است

تعریف لغوی نشوز

نشوز در لغت به معنی ارتفاع است. (راغب اصفهانی، ۱۴۱۲ه.ق: ۸۰۶) و در زبان عربی «نشوز» جمع «نشر» به معنی مکان مرتفع و بلند شدن است. (ابن منظور، ۱۴۰۵ه.ق: ۴۱۷)

تعریف اصطلاحی نشوز

به معنی خروج هر یک از زن و شوهر از چیزی است که خداوند بر آنان واجب کرده است. (نجفی، ۱۳۶۶: ۲۰۰) نشوز بین زن و مرد همان کراهت داشتن هر یک از دیگری می‌باشد. از این رو در تعریف آن چنین گفته اند: «النشوز کراهه کل منها صاحبه و سوء عشرته له» نشوز آن است که هر یک از زن و مرد دیگری را ناخوش دارد و با او معاشرت ناپسند کند. (سعدی، ۱۴۱۹ه.ق: ۳۵۳)

زنی که از تن دادن به وظایف خاص زوجیت یعنی عمل زناشویی بدون عذر شرعی و عقلی امتناع ورزد اصطلاحاً ناشزه و مردی که به وظایف خود در قبال همسر عمل نکند و اقدام به ایفای حقوق زن ننماید ناشزه می‌گردد. (میر شمسی، ۱۳۸۰: ۱۶۱)